ГОДИНА XXXI. На Цетињу, у Суботу 31 Августа 1902. БРОЈ 35.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 фор., на по године 2 фор.

За АУСТРО-УГАРСКУ БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год. 6 фор., на по год. 3 фор.

За све остале земље годишње 20 фран. у злату, на по године 10 фран., у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском упутницом непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручније, г. *Перу Рамадановићу*, к. ц. агенту у Котор. Дописи се шаљу уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 2 новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 1 новчић.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 30 августа.

Сасвим је наравна пажња јевропске штампе обје стране, коју је поклонила посјети Краља Виктора Емануила у Берлину, послије његове посјете у Петрограду. Ту се највише тумаче измијењене здравице с једне и друге стране, како је којој угодније, али се обје слажу у томе, да Цар Вилхелм није могао ништа више рећи о тројном савезу, а Краљ Виктор ништа мање. Факт је, да је тројни савез обновљен, као што је факт, да је обновљен с новим условима, и ако непознатим. Римски дописник „Петроград. Вједомости“ вели: „Јединствено јасним, опредјеленим и не побуђујућим разногласија у оцјени свога политичкога значаја елементом садашњег путовања италијанског Краља у Њемачку јесте маршрут, који је он изабрао.... Као што је познато, није још далеко оно вријеме, када италијанска дипломација и у избору томе није била слободна очекујући из Берлина упутство, које је гласило, да пут у Берлин иде преко Беча. А сада напротив, међу побудама, које су изазвале посјету Виктора Емануила III њемачком Цару, може бити да не заузимље послѣдње мјесто баш жеља показати, да се из Рима може доћи у Берлин, мимо аустријске престонице.... И ово поновљено мимолажење Беча, послије скорашњег путовања у Петроград, јесте факт, који најасније говори о посјети италијанског Краља њемачком Цару. Карактеристичка је и симптоматичка црта одзива италијанске штампе о састанку у Потздаму потпуно осуство тако природних у таквим случајевима преувеличавања његовог политичког значаја. Од бивших химна тројноме савезу нема ни трага.... И листови, који су до скоро поносно развијали њемачку заставу, сада се ограничавају на то, да је тројни савез још неопходан услов политичке равнотеже, која гарантира јевропски мир. Други отвореније говоре, да учешће Италије у тројном савезу, обновљеном при новим погледима, расположењима и новим међународним односима, не може имати пређашњи карактер, него је само дипломатски вјешто и танко остварење завјештаја покојног Кавалотија о „пријатељству са свима и савезу с никим,“ што је сада тако потребито Италији ради остварења њезиних тежња на Средоземном Мору и на Балканском полуострву“ За тим се наводи мњење о значају овог састанка тако угледног државника као што је уредник „Берлинер Тагеблата“ и депутата Теодора Барта, који је предсједник „Фрајсиниге Ферајнигунга“ и члана њемачке царинске комисије. Упитан о томе редактором једног италијанског листа, он је одговорио: „Посјета италијанског Краља неће изазвати одушевљења међу Њемцима. Виктор Емануил III њима је туђ и не заузимље никаква мјеста у срцима њемачког народа. У Њемачкој знаду, да ова посјета није изазвана осјећајима пријатељства, него неопходности, која се није могла избјећи послије обновљења тројног савеза и посјете у Петрограду. У политичким њемачким круговима Краљу приписују симпатије и тежње, сасвим противположене оним његовог покојног оца. К томе су многи убјеђени, да је Краљица Јелена непријатељски расположена према Њемачкој; тако у њој, која је добила строго руско наспитање, виде узрок тога, што су многи упливни италијански политичари послѣдњег доба открили своје симпатије у корист формалног зближења Италије с франко-руским савезом. Истина, Италија није формално изашла из тројнога савеза, али су Њемци и сувише тревени и практички народ, да не увиде, како су се дубоко измијенили реални односи између двије државе. Пријатељство, проглашено на хартији, тако ће и остати на хартији.... У политичком смислу, састанак није могао дати ништа озбиљнога. Политика Италије сада је јасна. Она је изазвана захтјевима националних интереса: никакви преговори не могу ништа прибавити нити измијенити у постојећем положају ствари.“ Римски дописник петроградског тако угледног листа завршује своју оцјену овога саставка овако: „У допуну к ономе треба споменути занимљива чланак у официјозној „Трибуни“ у ком се разгледа улога Италије у тројном и двојном савсау са гледишта чисто војеног. Ту се доказује, да би излазак Италије из тројног савеза довео Њемачку и Аустрију до апсолутне слабости према двојном савезу, у случају рата. Па се у исто доба истичу преимућства уласка Италије у двојни савез, са војеног гледишта Чланак носи чисто академски карактер: ипак његова појава у официјозном листу у оном часу не може се не признати знаменитом. То најбоље потврђује негодовање, које је изазвао међу бечким официјозним листовима, који су у њему увидјели потврду неискрености италијанске дружбе“.

Исти лист доноси допис из Берлина, као и они из Рима на првом мјесту, у ком се каже, како су католици њемачки уочи самог доласка италијанског Краља у Берлин, на свом годишњем конгресу подигли глас за свјетовну власт Папину. „Тако половина њемачког народа — наставља берлински дописник — захтјева раздробљење Италије, и слѣдствено, изјављује се против тројног савеза, који Италији гарантира њену цјелокупност. Разуме се, да та резолуција нема практичког смисла; него је она интересна у другом обзиру. Сваки пут, кад се говори о заједничким интересима Француске и Италије, њемачки официјози напомињу могућност повратка француских клерикала на владу, услѣд чега може наступити преглед стања ствари, створеног г. 1870, и отуда успостава свјетовне власти Папине. На тај начин страше Италијанце, да ће Французи растргнути уједињену Италију. Садашња борба француске владе са клерикализмом, показује, да народ не пристаје уз клерикале; а њемачки клерикали су таква сила, која сваки дан све више уплива добива у Њемачкој. Отуда се Италијанци имају бојати не француских клерикала него њемачких, чија је мржња према Италије тако велика, да су заборавили елементарна правила гостопримства према Краљу Италије.... Посјета његова је изазвала не саму ту непријатељску демонстрацију са стране католичке половине њемачког народа, него и већи дио њемачких протестанта био је према Краљу без усхићења. Њима је Краљ Виктор Емануил скривио већ својом женидбом са словенском Књагињицом, и још тим, што није безусловни привржевик тројнога савеза. За тим он прву своју посјету није учинио у Берлину.... Најпослије, није већ за никога тајна, да између римског и бечког двора владају крајно натегнути односи, који су се одазвали и у здравици Виктора Емануила, којом је одговорио Цару Вилхелму, што не наговјешћује ништа добро. Из свега овога, по убјеђењу њемачких империјалиста слѣдује, да тројни савез нема већ оног значаја, који су му давали његови иницјатори, јер цијена његовог обновљења не налази се у никаквој саразмјери према реалном значају обновљеногa савеза на новим условима. Један демократски лист иде још даље, називљући тројни савез хартијском руином, која нема никакве вриједности за специјално њемачке интересе. Немачки націоналисти нијесу задовољни ни контрастом између здравице Цара Вилхелма и његовог високог госта, који није у себи нашао ни хтио наћи ораторске страсти јужњака. То му они не могу опростити!“

Петроградско „Н. Времја“ пише: „Руско посланство у Цариграду, исто као и српски и црногорски преставници, обраћали су се Порти у послѣдње доба не једном с преставкама, поводом очајног положаја, у ком се налази знаменити српски манастир Дечани у Пећском санџаку у Старој Србији. Арнаути настављају опсиједати манастир и повисили су откупну суму, коју захтјевају, од 200 на 350 инглеских лира. Порта одговара, да су са стране турских власти узете све мјере, да се манастир ослободи, ал на жалост без успјеха. Бечки „Кор. Биро“ саопштава, да је наш посланик у Цариграду предузео нове кораке код Порте и дао јој савјет, обзиром на безуспјешност других мјера, да она исплати из државне касе захтјевани откуп. Нама се чини, да је овај савјет, поткријепљен енергичнијим тоном, потпуно умјестан и много умјеснији, него ли позив Московског Словенског Друштва на скупљање по Русији прилога за откуп Дечанског манастира. Нама се не пристоји подражавати Американце, који су скупили откуп за Мис Стон, не пристоји се Русији да плаћа данак некаквим Арнаутима за њихове богомрске подвиге. Срећом Русија располаже у Турској стварнијим средствима, који њој више пристоје, да постигне сврху, и та средства треба употребити. Не би нам служило на част, кад би арнаутск фукара успјела, да уништи велику православну светињу Старе Сбије, прије него се одлучимо на енергичније мјере против турског безвлађа.“

Књижевност, умјетност и просвјета.

(† **Рудолф Вирхов.**) У Берлину је умро 23 августа проф Вирхов, један од најзаслуженијих савременика за цијело човјечанство, у осамдесет и првој години свога благотворног живота. Он је г. 1843 постигао докторат медицине и г. 1848 већ је постао професором патолошке анатомије у Вирцбуршком универзитету, гдје је стекао велико име, те је г. 1856 био позван у Берлин као професор патолошке анатомије, опште паталогије и терапије, гдје постаде управитељем тек установљеног патолошког института. Овај институт није оставио до послѣдњег свог часа, и учинио га је позната свему свијету; ту су долазили млади љекари и приправљали се за будуће дјеловање. Радови Вирхова у области патологије и антропологије произвели су читав преврат у овим наукама. Антрополошка истраживања довела су Вирхова к археолошким, не само по Њемачкој него и по Јевропи. Осим тога он је са Шлиманом пропутовао Египт, Нубију и Пелопонез. Његови археолошки радови дали су му угледно мјесто и у овој науци. Велики учењак није се никад уклањао од политичких питања своје отаџбине, него се борио против многих зала, на што га је руководила хуманитарност. Његови напори у том правцу нијесу остали бесплодни. Тако развитак здравствености у Њемачкој много дугује Вирхову, који је био биран у градском заступству као и у парламенту. Он је учествовао и у опште политичким питањима. У пруском парламенту он је основао г. 1856 прогресистичку странку, која се касније претворила у слободоумну. За вријеме конфликта пруске владе са парламентом од г. 1862 до 1866, Вирхов је био један од главних вођа опозиције. Послије проглашења њемачке царевине, Вирхов се за вријеме удаљио са политичког поља, не вјерујући у добротворност нове владавине. Ипак г. 1880, у највећој ватри реакционе политике кнеза Бисмарка, Вирхов улази опет у рајхстаг као заступник берлински, и отада заузимље мјесто међу вођама слободоумне странке. Он је био знаменит као професор, као говорник и као учени истраживалац. У најновијој патологији он се с правом сматра „Коломбом мрачнога континента смрти.“ Он је приуготовио неколико покољења патолога, и у сваком њемачком универзитету међу професорима има његових ученика, као што их има не мало и по разним медицинским школама свега свијета. Огромну плодност своје способности рада како у науци тако и у друштвеном животу Вирхов је тумачио тим, што је он обично спавао само четири уре у дан и ноћ и што му је стомак вазда добро варио.

(**Нове књиге**). Примили смо слѣдеће нове књиге:

Привилегије српскога народа у Угарској и рад благовјештенског сабора 1861. Јова Адамовића. Штампано трошком Петра Николића. Загреб, Српска Штампарија, 1902. Цијена?

Јован Сундечић. Критичко-биографска студија. Од Марка Цара. У Новом Саду. Штампарија Српске Књижаре Браће М. Поповића, 1902. Цијена?

Босния Герцеговина за время оккупаціи. Јосифъ Голечекъ. Переводъ съ чешскаго А. Вознесенскаго. Москва. Типо-лит. В. Рихтеръ, Тверская, Мемоновскій пер. с. д. 1902. Цијена 2 рубља.

Le Montenegro et le Saint — Siege. Le question de Saint — Jerome per Le maquis p. Mac Sminey de Mashanaglass, chambellan intime de Sainteté, Rome, imprimerioe coopérative sociale, 1902.

(Знаменити Срби). Од овог издања ишашао је свезак XII год. I и свезак I год. II, са овом садржином: Војвода Јанко Поповић — Цинцар Јанко, Глигорије Вовановић, Константин Григоровић—Данијал, Јован Суботић, Владимир Васић, Прота Васа Живковић, Чолак Анта Симоновић, Огњеслав Утјешеновић Острожински, Јоксим Новић Оточанин, Љубомир П. Ненадовић, Коста Руварац, Александар Бачвански, Јаниђије Ђурић, Димитрије Аврамовић.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

У чему се састоји вриједност воћа као хране?) „Тежак“ пише: У броју 20 Тежака од ове године, ми смо у кратко напоменули о важности воћа као хране за дјецу и одрасле. Сад, пак, хоћемо да наведемо шта о томе пише један стран стручан лист под горњим насловом.

„Човјечије тијело треба такву храну која има довољну количину минералних састојака, јер су ови потребни за стварање крви и образовање костура. Ако из хране не доспијева довољна количина ових састојака у крв, онда постају многе болести, слабости нервног и мишићног система, поремећаји у измјени градива и т. д. На жалост научна терапија врло се слабо обзире на непобитну истину, да поред гвожђа још и друга градива чине темељ за стварање црвених крвних зрнаца. Стога баш и имају вјештачки препарати за исхрану, који се против малокрвности и слабости дају, већином слаб успјех, јер се при њиховом саставу већином главна пажња обраћа на садржину азота мјесто да се довољна пажња обрати на минералне састојке.

Анализе физиолошке хемије показују необориву истину, да црвена крвна зрнца поред гвожђа имају још креча, калијумових и натријумових соли, магнезијум фосфата и сумпора. Даље се доказало да се ове неопходно потребне минералне соли човјечијем тијелу, примућствено находе у воћу и поврћу и, што је нарочито важно да се помене, оне непосредно прелазе у крв и тиејлу најбрже и најсигурније дају потребне минералне састојке. С тога се не може довољно препоручити, да је дјеци поред обичне хране прије боља и неопходно потребна воћна храна, но различна брашна и шећер. Ситно тијело, употребом воћне хране, здравије је, снажније и издржљивије. Ако тијело не добије у младости минералних састојака, онда се развија слабо, пати од малокрвности и онда се гледа да се ова отклони разним гвожђаним љековима кречним фосфатом и т. д. Али ријетко кад имају ова вјештачка средства добар успјех, и много се прије малокрвна лица и бљедуњава излијече од ових болести обилном употребом воћа. Једење воћа јача и нервни систем и повећана рад нерава а пошто ово јачање трајно утиче и на дјелатељност мозга, то је и из овога разлога једење воћа и сваком одрасломе препоручљиво.

Сок од јабука и крушака садржи велику количину градива која хране и снаже: калијума који снажи крв и срце, фосфорне кисјелине и креча за нервни систем, који у исто доба служе као материјал и храна за косу и жуч; силицијумове кисјелине као средства за развијање зуба и косе. Велику количину гвожђа налазимо у шљивама, огрозу и јагодама, а у малој количини у јабукама и крушкама.“

Из овога излази да је воће као храна за дјецу и одрасле од неоцијењене вредности и како јевтиноћа воћа свакоме даје могућности, да без тешкоће набави себи ове најбоље и најприродније хране — не може се довољно препоручити да се што више зрелог воћа за храну тражи.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 30 августа

(Из Дјевојачког Института Царице Марије.) Због тога, што се госпођица начелница Софија Петровна Мертвага није још повратила из Петрограда, куда је отпутовала послом Института, лекције у Институту одложене су до Понедјељника 23. Септембра старог календара. Све ученице морају бити у Институту у Недјељу 22. Септембра до 9 сати у вече.

(На знање) Учитељска скупштина, коју је Црногорско Учитељско Удружење хтјело ове године одржати у Подгорици 3., 4. и 5. септембра, одлаже се за идућу 1903 годину. Ово је одлагање скупштине учињено због врло важнијех разлога и силом околности. Ова ће Управа, у договору с Одбором и Пресједницима нахијскијех удружења, у своје вријеме заказати идућу главну скупштину, или ванредну, ако то прилике буду изискивале.

Ријека, 26 августа 1902 год.

Управа
Црног. Учитељског Удружења.

(Из управе вароши Цетиња.) Ове недјеље било је странаца на Цетињу 127, и то: из Аустрије 53; Белгије 2; Италије 6; Инглеске 5; Русије 1; Србије 1; Турске 27; Њемачке 22; Француске 10.

(Из Главног Одбора за подизање дома умоболнијех.)

(Наставак)

Преко *окружног Зетског одбора* приложили су из *капетаније Доњо-зетске:*

Гг. поп Филип Вукмировић 2 фор.; Драго Петричевић 1 ф; Петар Петричевић, Мићун Божовић, Перо Божовић, Никола Челебић и Митро Марковић по 50 н.; Стефан Јанковић и Никола Ковачевић по 1 ф; Мато Ражнатовић 50 н; Иво Челебић и Марко Ражнатовић по 1 ф.; Мркан Ковачевић 50 н; Пејо Брновић 1 ф. и 50 н; Ђуро Челебић 50 н; Лазо Ђурковић и Митро Радичевић по 1 ф; Јако Усанчевић 2 ф.; Марко Мировић 1 ф.; Живан Рајовић 50 н.; Перо Рајовић и Никола Рајовић по 1 ф.; Драго Станковић 2 ф; Мало Поповић и Симо Шушкавац по 50 н.; Мићо Шушковац 1 ф.; Мило Уљићевић 2 ф.; Митро Уљићевић 1 ф.; оф Марко Ников 5 ф.; Шћепо Јовов 1 ф. и 50 н; Мило Пејов 2 ф.; Томо Гашов и Ристо Асов по 50 новчића Вељо Миров 7·50 кила жита; Стано Миров и Мило Гашов по 50 н.; Томо Гашов 1 ф.; Миро Ђуров 7·50 кила жита; Симо Иљин и Миро Марков по 30 н.; Шабо Савов 12 кила жита; Јако Митров 7·50 кила жита; Бошко Томов 15 кила жита; Филип Алексин 1 ф. и 50 н; Илија Поповић 15 кила жита; Вељо Попов 50 н.; Филип Мићов 1 ф.; Томо Поповић 15 кила жита; Васо Томов 1 ф.; Илија Миров 1 ф и 50 н.; Ристо Миров 50 н.; Нико Ђуров 7·50 кила жита; Васо Ристов и Лука Јовов по 50 н.; Лазо Ников 15 кила жита; Јефто Стефов и Лука Цеков по 7·50 кила жита; † Паво Вулетић 2 ф. и 50 н; ком Стефо Анђушић 5 ф.; Ристо Анђушић 1 ф.; Глигo Петков 50 н.; Филип Петков, Божо Митров и Петко Вулетић по 7·50 кила жита; Пуран Перов 2 ф; Симо Митров 75 кила жита; Томо Станов и Крсто Петров по 1 ф.; Јоко Петров 50 н.; Митро Петров 15 кила жита; Мало Марков и Мијат Марков по 7·50 н. ж.; Петко Мстиљовић и Јово Томов по 50 н.; Божо Попов и Божо Вујачић по 15 кила жита; Саво Илин и Јефто Савов по 50 н.; Андро Милов 1 ф; Стано Илин 2 ф. и 50 н.; Јово Симов 1 ф.; Петко Паљев 15 кила жита; Иво Савов 3 ф; Мило Драгов 15 кила жита; Мило Стефоф 50 н.; Нико Војичић, Нешо Војичић и Панто Кијичић по 7·50 кила жита; Глигo Филипов, Ђоко Филипов и Муцо Филипов по 50 н.; Ђуро Митров 1 ф; Милован Вучуров 1 ф. и 40 н.; Вељо Митров 50 н.; Ристо Станов 15 кила жита; Мило Крстов и Томо Милов по 50 н.; Вељиша Мирков 30 кила жита; Филип Стефоф 7·50 к. ж.; Глигo Стефоф 15 кила жита; Тодор Шћепов 1 ф.; Илија Шћепов 50 н.; Буђо Ников 15 кила жита; Нешо Пајовић 50 н.; Глигo Раковића 15 кила жита; Мујо Цеков 2 ф; Радисав Радев 50 н.; Стево Милов 7·50 кила жита; Иво Шуњин 5 ф.; Ђуро Илин 15 кила жита; Јако Лукин и Нешо Петков по 1 ф; Тодор Гашов, Васо Савов и Митро Милов по 7·50 кила жита; Милија Мирков 15 кила жита; Ђоко Пунишин 7·50 кила жита; Јанко Ђуров 1 ф.; Ананија Аљов 50 н; Васо Јанков 15 кила жита; Заро Пунишин, Маго Милошев, Милета Станишин, Раде Спасојев, Глигo Радоф Машо Перов Јако Тодоров, Ристо Јањићев, Мијат Јањићев, Ристо Радев и Милован Марков по 50 н.; Брацан Лакетин 45 кила жита; Радован Станков 50 н.; Новица Марков 15 кила жита; Илија Вукаљичин 2 ф; Ђоко Шогов, Кусо Савов, Васо Савов и Радоје Живаљев по 50 н; Бошко Лакићев 15 кила жита; Глигo Ђурков 7·50 кила жита; Јако Шогов 15 кила жита; Симо Мујов 7·50 кила жита; Нико Митров 50 н.; Ђоко Томов 22.50 кила жита; Стево Петков 15 кила жита; Нешо Петков и Митро Никић по 50 н.; Иво Томов 1 ф.; Мало Мујов, Лазо Петков и Павле Радев по 50 н.; Бута Алин 15 кила жита; Ристо Вукаљичин 1 фор.

Гг. Официр Бечић 60 кила жита; бар. Панто Поповић 2 ф; водник Саво Аљи Грудић 4 ф.; Јако Машов 1 ф; Јако Ђирков 60 н; Мато Јоков 50 н.; Мило Ђирков и Васо Петков по 1 ф.; Мило Јаков 50 н.; Васо Мијов 1 ф; Митро Симов 50 н; Блажо Перов 1 ф; Нешо Вуковић и Иво Лукин по 50 н.; Јако Милов 1 ф; Јово Вељов, Пуно Савов, Ђуро Петровић, Медо Марков и Мијат Костов по 50 н; Милан Ђоков 60 н; Јово Перов, Ђуро Цамнић, Перо Мусин, Мило Стефов, Филип Батровић, Јован Веков, Панто Божов, Ристо Мусин и Лазо Шћепов по 50 н.; Лука Тошов 1 ф.; Јово Каљев 50 нов.

Гг. Ристо Мусин 3 ф.; Ђуро Савов 1 ф; Ђуро Илин 4 ф.; Симо Јоков 1 ф.; Нешо Петков 1 ф. и 50 н.; Лука Ристов и Коле Паков по 2 ф; Глигo Мијатов 1 ф.; Глигo Илин 3 ф.; Јово Стевов 2 ф.; Иво Нешов 15 кила жита; Филип Крстов 1 ф.; Петко Живов 15 кила жита; Вељо Перов 1 ф.; Јово Перов и Ристо Јованов по 15 кила жита; Иљо Токов 1 ф; Илија Крстов 1 ф. и 50 н.; Ђера Гљигова 1 ф.; Спасо Ников 1 ф. и 50. Андро Илин 2 ф; Иво Маљов 4·50 кила жита; Мато Милов и Зеко Живов по 2 ф.; Томо Нешов 1 ф; Јако Лазов 2 ф; Спасо Савов 1 ф.; Јагош Буђов 2 ф.; Филип Милов 50 н.; Шћепо Лукин и Симо Савов по 1 ф. и 50 н.; Ђуро Јовов 15 кила жита.

Гг Машо Перов 2 ф; Благо Ников и Митро Пукин по 1 ф.; Крсто Станов, Ристо Ников, Вучина Савов, Филип Лукин и Томо Костов по 15 кила жита; Муцо Костов и Шћепо Јанков по 50 н; Јован Нешов 15 кила жита; Стано Симовф 50 н.

Гг. Алекса Шановић и Марко Ристов по 2 ф., Саво Мићов 1 ф. и 20 н., Коле Нешов 1 ф и 10 н., Шпиро Марков, Јово Шановић и Ристо Благов по 1 ф, Стево Јовов, Стано Андров и Симо Петков по 80 н., Илија Мушов и Јово Ђуров по 70 н., Нешо Томов 60 н., Саво Перов, Јово Мишов, Филип Нешов, Филип Стефоф, Саво Прентић, Глигo Томов, Васо Јовов, Нешо Синанов, Лука Петков, Перо Митров, Нико Синанов и Божо Живов по 50 новчића; Крсто Ристов 40 н, Симо Савов и Томо Мишов по 30 н, Лука Марков и Петар Јовов по 25 н., Симо Чубров 50 н..

Гг. кмет Стано Бауковић и водник Петко Рачевић по 1 фор, Шабо Бауковић и Петко Јовов по 50 новч., Лука Попов 1 ф., Симо Матовић 2 ф. и 50 н., Глигo Рамов и Петар Дабановић по 1 ф., Јово Филипов 50 н., Јово Синанов и Стано Ников по 1 ф, Јово Алексин, Васо Митров и Машо Савов по 50 н., Јово Шановић и Стано Станковић по 1 ф., Вуко Томов 50 н., Митро Стевов и Крсто Васов по 30 н., Крсто Петков 1 ф. Спасо Јовов, Саво Матовић Нешо Митров, Лазо Симонов и Васо Нешков по 50 н., Никола Божановић 1 ф., Ристо Јовов 50 н; Мило Нешов 1 ф. Стеван Влаховић 50 новчића.

Гг Тиодор Тиодоровић 5 ф., Арсо Љалић и Буто Нешков по 1 ф., Јоко Нешков, Петко Нешков и Филип Јоков по 50 н., Ристо Ников 1 ф., кмет Петко Иљов и Марко Стевов по 50 н, Муцо Иљов 1 ф, Даво Симов 50 н., Лука Божов 75 н., Лука Ивашев 50 н, Крсто Милов 60 н., Нико Митров 50 н, барјактар Ноко Ристов 1 ф Филип Јовов и Веко Станишин по 50 н, Тодор Мушикин 15 кила жита, Јоко Ивов, Коле Ћетков, Коле Милов, Јово Јанков, Стево Илин, Ристо Туров, Сељо Алумовић, Садик Алумовић и Јусуф Алумовић по 50 н.

Гг. официр Перо Крстовић 1 ф, Иљо Пешовић, Ристо Домазетовић, Глигo Дракић, Мило Домазетовић и Јефто Домазетовић по 50 н, Перо Домазетовић и Нешо Домазетовић по 25 н, Симо Филиповић 50 н., Мушо Ђаковић 70 н., Машо Ђуретић 50 н, Иљо Кнежевић 1 ф., Нешо Кнежевић 25 н.. Петко Скробановић, Велиша Кнежевић и Ристо Крачковић по 50 н, Иво Ђуретић 25 н, Иво Крачковић и Нешо Ђуретић по 50 н., Арсо Ђуретић и Нешо Ђуретић по 25 н, Саво Кнежевић

ЛИСТАК.

Стари српски споменик у Италији.

(Из „Народа“.)

(Свршетак)

Јован Рајић у својој Историји, ч. II, стр. 546—547, враћајући се на питање о поменутоме прилогу пише:

„В западнеј он стране в земли Апулији в граде рекомом Бари в Церкви свјатаго Николаа состропти повеле Стеван Краљ Сербски, един сребрјани Олтар с дивними и различними извајанми искусними позлашченијем украшени, егоже и до није воспоминаније тамо хранимо ест. В том храме надписаније чтетсја таково: „В Л Г. 1319. Мјесеца Јунија, Индикта VI. Урош Краљ Раски и Диоклејски, Албанији, Болгарији, и всего поморија, от Голфа, Адрији, и морја даже до реки великаго Дунава сије олтарно је дело великују Икону сребрјанују кандила же и свешчники великија од сребра сотворити повеле, в славу Божију и блаженаго Николаа. Испрвником дела сего постави мужа благоверна и искусна сина Душеславова (у Дифрена Дорисславова). И ми Ругерij от Инвилија протомајстер, и Роберт от Баруло Мајстер во всех предречених, дело от настојашчаго Месеца, и чрез цели Месец Март следујушчаго года Христу поспешествујушчу верно совршихом.“ Дар сеј угоднику Господњу Николају свјатому учинени, вси Латински Историки Милутину Краљу Отцу Стефанову воспису́јут: Данил же и прочи наши историки о том и неупоминајут. Но Граф Бранкович из Орбина Латинскаго писатеља сему [1]) Государју дар тој приписујет. Тако и Мавроурбин пишет на стр. 128 в своеј Историји неназначаја лета.“

Разуми се, да је Рајић тако превео онај запис који је навео Дифрен на стр. 289 своје Византијске Историје. Он, дакле, заведен Бранковићем и Орбином, гријеши и прилог приписује краљу Стефану Дечанском.

Остављајући казивања старих писаца, више мање подједнака, поменућемо истраживања новијега доба у коме и српске руке имају свога, и ако тек волонтерскога, удјела.

У дну ризнице цркве Светога Николе у Бару пок. академик Милан Јовановић је год 1895. нашао велику слику Св. Николе, икону која је овој цркви поклон од српскога краља Милутина. Тражећи да о тој слици сазна што више, он је разабрао да је она некада била на сребрном олтару, ограђеном и освећеном, над гробом овога свеца, од куда је послије пренесена у ризницу, гдје ју је Јовановић и видио. И тај је олтар поклон краља Милутина. [2])

За познавање саме слике и свега прилога Милутинова Јовановић није ништа више сам учинио, већ је у дјелу „Cardinale Domenico Bartolino: Su l'antica Basilica di S. Nicola di Bari, etta Pugdia, osserazioni storiche, artistiche et archeologiche, Roma, 1882[2] — потражио обавјештења о томе.

По том раду кардинала Бартолина и Јовановићеву упуту наводимо ово:

„Урош, краљ Србије — назван од Словена Милутин, па још и свети, зарад многих манастира што их је основао у својој краљевини, нашавши се године 1318. у забуни због унутрашњих немира и рата с поља, с Карлом, краљем угарским — бијаше се обратио, и ако шизматик, Св. Николи, према коме је народ његов хранио особену оданост, и године 1819. наручи код вјештих умјетника тадашњег времена, који су без сумње били из реда оних Византинаца што су радили у Италији, један богат кров од сребра, који је у круг опасивао олтар и горњи свод који му служаше као балдахин. Биће да је овај рад био украшен интарсијатуром, емаљем и драгим камењем, смјештеним по византијском стилу. У унутрашњости близу врата кроз која се улажаше у округао простор, види се на мраморној плочи, која служи као основа олтару, једна поширока сребрна плочица, нешто попрњела од дима из кадионица и од свијећа, а на тој се плочици у полулонгобардским карактерима могаше читати овај натпис, што се односи на богати дар Краља Уроша:

„Лета господња 1319, мјесеца јунија, друге индикције Урош, краљ Расије, Едноклије (?), Албаније, Бугарије и свега Приморја Јадранскога до ријеке великога Дунава, даде начинити овај олтар, велику сребрну икону, сребри покривач (кров) на овом олтару, кандила и велике свијетњаке од сребра у славу Бога и Св. Николаја — при чему је настојавао Обрад, син Децетера [3]) из Систаве, вјеран и искусан изасланик поменутога краља за ове радове, и Руђерије де Јурије, протомагистар, и Роберт де Бароло, магистар — отпочесмо дјело поменутога мјесеца јуна, и за цио март мјесец следеће године треће индикције вјерно га довршисмо.“

„Тако нас овај драгоцјени документат подсјећа на појединости рада, на имена умјетника Руђера де Јулија и Роберта де Барола и на краљевога изасланика, који је предстојао послу и који по имену изгледа да је Бугарин (!), као и на кратко вријеме од девет мјесеца које је употре-

[1]) Т.ј. Краљу Стевану Дечанском.

[2]) Из једног мемоара који је Јовановић спремио за Српску Краљевску Академију и који сам ја у цјелини саопштио год. 1897 у „Народу“ наводим овдје у кратко генезу тога његова тражења

Октобра, године 1877 Јовановић је био у пратњи Црногорске Књагиње која је путовала да проведе зиму у Неапољу. Прешавши бродом из Боке у Бар, Јовановић је имао прилике да походи и разгледа знамениту цркву Св. Николе у Бару.

„Кад смо — вели се у мемоару — све то прегледали, поведоше нас у цркву, а отуд пођосмо степеницама са десне стране главнога олтара нашише у горњи ходник. Из њега воде с обје стране по једна врата. Десна сијаху отворена, и ја угледах читаву галерију ликова у пространом и високом трему. Разгледајући по реду ове слике, међу којима бијаше више папа него краљева, опазих у горњем реду три слике с потписом са стране у оквиреним арабескама сложеним у грб. Из потписа видјех да је прва с лијева била слика цара Душана, друга царице, жене му, а трећа царевића Уроша из другога младалачкога доба. Разуми се, да смо се ми задржали код тих слика и онда, када је Књагиња ушла у други трем с лијеве стране коридора гдје се хране религиозне и историјске реликвије, међу којима је и гвоздена круна Руђерова, необично голема обима. У дну тога полумрачнога трема бијаше једна слика Св. Николе на коју ми онда нијесмо обраћали особиту пажњу, стога што је не могасмо добро ни видјети и што нам већ није говорио ништа о њеном пореклу“.

Даље се казује шта се чинило да се заинтересују за то мјеродавне личности у Биограду и како опет није било успјеха

Тек послије неких 17—18 година Јовановић се, уз малу помоћ Српске Краљевске Академије, кренуо опет у Бар, да се постара ма за фотографске снимке тих слика. Дошавши на мјесто, он одмах видје да су слике уопште друкчије размјештене, а послије дужег времена увјерио се да слика којих је тражио — нема. Шта више — нико не знаде о њима ништа рећи. „Увјерен будући — пише у мемоару — да је тих слика било, не могу њихов нестатак друкчије да тумачим до тако: да су те слике, вјероватно с многим другим историјским сликама, пренијете у какав државни музеј од тада већ уређене краљевине талијанске, и да ће их кад тад наћи когод од наших посјетилаца Италије. Вриједно би било обратити пажњу на галерије у Неапољу и Риму“.

[3]) У Дифрена (стр. 289): Decatera.

50 н., Ђоко Ђуретић 25 н., Петко Кнежевић 1 ф., Ђуро Дракић 50 н., Нешо Кнежевић 1 ф., Мато Ђуретић, Јован Крстовић и Божо Ђуретић по 50 н

Свега фор. 252.60; ока ж 598⅔

Од прије: ф. 30034·34, ок. ж. 29840; бр. 214.
Укупно: „ 30286·94, „ „ 30438⅔; „ 214.

(Наставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Палицоло). Прошлога мјесеца завршен је у Болоњи процес против Палицола, којег је расправа трајала ту пред поротницима десет мјесеца и двадесет и један дан. Преслушано је петсто и три свједока, међу којима три бивша министра, једанаајест народних заступника, седам сенатора, четири префекта! Адвокати су почели говорити 23 априла а расправа је довршена 25 јула! Три адвоката говорили су сваки по десет дана! Држава ће изгубити у трошковима овог процеса преко 600,000 франака. Не само Италија него сва образована Јевропа пратила је ток овог процеса и с нестрпљењем очекивала његов завршетак. Ми смо назад четири године говорили о *мафији* и Палицолу, који је средством овог тајног друштва био господар Сицилије. Од њега све зависило Он је био стари заступник народни у камари италијанској, и за то се у Риму вршила његова вољa: ко му није био по вољи, тешко њему! Све и сваг имало је њему служити Тако директор једне банке Нотарбатоло, поштењак од главе до пете, убијен је у жељезници, за то што је сметао Палицолу, ком је требало наравно да и банке служе. То се догодило г. 1893, и одма је почела истрага. Јавно мњење одма је упрло прстом у Полицола. Али резултат истраге био је њено обустављање. Ко ће, ко смије што против страховите мафије и против Палицола?! Истрага се опет отворила и расправа отпочела назад четири године пред поротом у Милану, јер у Палерму не би се нико усудио ни да ријеч проговори против господара Сицилије. Али силни уплив Палицолов и у Милану је обуставио тај процес Сви полицаји и судци од најмањих до највиших, па до министарства, подлијегали су његовој вољи. Тада храбри син убијеног Нотарбартола, поручник на флоти италијанској, оставља службу и сам лично води истрагу, на основу које је порота у Болоњи осудила Палицола на тридесет година робије. Све до посљедњег часа држало се, да поротници неће смјети осудити тог великог злочинца Кад је публика чула осуду, није могла задржати громко одобравање. Италија је одахнула и читав образовани свијет аплаудира У новој ери, коју је инаугурисао млади Краљ, прогласивши строго вршење закона, друкчије није могло ни бити. Син Нотарбартола опет је примљен на службу, што више, Краљ је заповједио, да му се у активну службу урачунају три године и по, што је уложио у истрази против Палицола, и да му се исплати потпуна плата за то доба, и сувише стављен је на заповијед једне торпединијере. Што није могла полиција и судство, то је учинила синовља љубав, што ће имати добротворних посљедица у држању власти према до сада свемоћној мафији на Сицилији.

Телеграми Бечког „Кор. Бира".

ЦАРИГРАД, 15 авг. — Султан је одликовао италијанског министра пресједника и италијанске министре иностраних дјела, рата и мрнарице великим редом Османлије у брилантима.

БИОГРАД, 25 авг. — Јучер је потписан у Паризу уговор зајма.

ЛОНДОН, 25 авг. — Данас је наново конферирао Чемберлен са Ботом.

ПАРИЗ, 26 авг. — По „Фигару" руска Царица—Мати са грчким Краљем и Краљем Данимарке посјетиће Париз вјеројатно око половине октобра.

ПЕТРОГРАД, 26 авг. — „Руски Ивалид" доноси, да је Цар одредио Великог Књаза Николу Николајевића да га преставља на јубиларну светковину у Бугарској. По наредби Царевој учествоваће такођер министар рата Куропаткин, многобројни високи официри и депутације пукова, који су се борили на Шипки.

СОФИЈА, 26 авг. — Ресервни капетан Серакимов, који је хтио упасти у Мађедонију са једним поручником, ухваћен је у Дубници.

БИОГРАД, 26 авг. — Велики митинг ком је пресједавао Ђорђе Симић, пресједник државног савјета, прихватио је револуцију, која осуђује догађаје у Загребу.

ПЕТРОГРАД, 27 авг. — Насљедник грчки и Насљедница отпутовали су.

ЦАРИГРАД, 27 авг. — Руски консуо Шчербина, који је премјештен из Скадра у Митровицу, послао је у Митровицу кавазе са покућством. Арбанаси су протестирали противу установе новог консулата у Митровици, пријетећи кавазима, који су остали неко вријеме у касарни, под заштитом мјесне власти па су послани у Скопље са војничком пратњом. Порта не да exequatur, јер у Митровици не постоји ни један други консулат, али ће по свој прилици најпослије попустити.

КОПЕНАГЕН 28 авг. — Руска Царица—Мати и Краљ грчки стигли су у Бенстроф.

ФОЂА, 28 авг. — 400 земљорадника забранили су другим радницима да раде. Жандармерија и војска дочекана су камењем, и више војника остаде рањено. Војници су пуцали и остали су 5 мртвих и 10 рањених. Ред је успостављен.

НАПУЉ. 28 авг. — Руска ескадра стигла је овдје.

ЛОНДОН, 29 авг. — По званичном саопштењу о конференцама бурских генерала са Чемберленом, који су поставили цио низ захтјева, међу којима потпуну амнестију за све инглеске поданике, који су у рату учествовали, и исто право језика инглеског и холандског у школи и у суду, Чемберлен је одговорио, да су ти захтјеви у противурјечју са условима мира. Уздајући се у милост Краљеву, Чемберлен је нагласио, да ће уважање аутономије зависити од понашања Бура.

ХАГ, 29 августа. — Бурски генерали повравили су се из Лондона.

ПЕТРОГРАД 29 августа. — Опет је био у Одеси који случај куге.

— Званично је објелодањена привремена наредба, која установљује дисциплинарне судове, састављене од професора виших школа. Сви нереди по вишим школама као и њеки преступи ученика спадају под надлежност ових судова.

ТРИЈЕСТ, 30 августа. — 700 лучких радника пријете да ће радњу обуставити. Њима су се придружили лојидови фогисти.

КАЈИР. 30 августа. — Данас је објављено 1380 нових случајева колере у Египту, од којих 21 у Кајиру а 52 у Александрији. Послије 15/7 било је 20,328 случајева, од којих 16 209 смртних.

ПЕТРОГРАД, 31 августа. — Посланик у Лондону Стал опозван усљед слаба здравља и наименован чланом државног савјета, и одликован светоандријевским орденом.

ТРИЈЕСТ, 31 августа. — Два уредника, италијанска поданика, ухваћена су јучер, и биће изагната.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

У Првој К. Ц. Повлашћеној Књижари П. М. Калуђеровића на Цетињу, налазе се у промету за основне школе сљедећа дјела:

1) Српски Буквар	Циј. ф.	— 20	н.
2) Читанка за I разред	„ „	— 20	„
3) Рачуница за I разред	„ „	— 15	„
4) Познавање и његовање човјечијег тијела за I и II разред	„ „	— 10	„
5) Читанка за II разред	„ „	— 30	„
6) Рачуница за II разред	„ „	— 20	„
7) Приповијетке Старога Завјета за II и III раз	„ „	— 15	„
8) Рачуница за III раз	„ „	— 30	„
9) Земљопис Књажевине Црне Горе за III раз	„ „	— 20	„
10) Православни Катихизис I дио за III разред	„ „	— 12	„
11) Познавање и његовање човјеч. тијела за III р.	„ „	— 15	„
12) Читанка за III разред	„ „	— 50	„
13) Српска Граматика, за III и IV разред	„ „	— 35	„
14) Историја Српскога народа за III и IV разред	„ „	— 35	„
15) Геометрија за III и IV р.	„ „	— 30	„
16) Читанка за IV разред	„ „	— 80	„
17) Православни катихизис II и III дио за IV раз.	„ „	— 20	„
18) Познавање и његовање човјеч. тијела за IV р.	„ „	— 20	„
19) Приповијетке из Новога Завјета за IV разред	„ „	— 12	„
20) Рачуница за IV раз.	„ „	— 40	„
21) Протокол Прихода за основне школе	„ „	3 50	„
22) Протокол Расхода за основне школе	„ „	3 50	„
23) Протокол за уписивање ђака и годишњег успјеха ученика	„ „	5 —	„
24) Протокол Дневног Рада	„ „	5 —	„
25) Протокол Дневног посјећавања и мјесечног успјеха ученика	„ „	5 —	„
26) Мјесечни извјештаји за основне школе	„ „	— 2	„
27) Свједочанства за ђаке основне школе	„ „	— 3	„

1) Апостол и Јеванђеље Циј. ф.	1	20	н.
2) Буквар Словенски	„ „	— 12	„
3) Ботаника	„ „	— 24	„
4) Зоологија	„ „	— 36	„
5) Земљодјелска читанка	„ „	— 36	„
6) Катавасија	„ „	— 19	„
7) Кућарство	„ „	— 54	„
8) Латиница	„ „	— 12	„
9) Минералогија	„ „	— 30	„
10) Општи Земљопис	„ „	— 43	„
11) Прва настава у вјери	„ „	— 12	„
12) Писмени састави	„ „	— 17	„
13) Физика	„ „	— 75	„
14) Часловац	„ „	— 12	„

Школска учила и мапе.

	фиор.		н.
1) Мапа Балканских Земаља	12	—	„
2) Мапа Јевропе	8	—	„
3) Мапа Црне Горе	1	50	„
4) Шрајберове природописне слике (за зид)	35	50	„
5) Природописне сл. за зид 50 таб.	14	50	„
6) Срп. Глобус од 8" у пречнику	8	—	„
7) Исти с полумеридијаном	11	—	„
8) Исти с меридијаном	18	—	„
9) Збирка Геометријских тијела кутија	5	—	„
10) Словарица или писмарица	3	60	„
11) Штица за зид удешена	2	50	„
12) Рачуналка за цијеле бројеве	12	—	„
13) Рачуналка за разломке	12	—	„
14) 30 слика из старог завјета увезато	5	50	„

Сва издања К. Ц. Државне Штампарије као и све друге књиге поручују се преко Прве К. Ц повлашћене књижаре П. М. Калуђеровића са једним додатком поштарине.

Цетиње, 30 августа 1902.

Прва К. Ц. Повлашћена Књижара П. М. КАЛУЂЕРОВИЋА.

бљено на тај рад Помиње се још и једна велика икона или слика од сребра; то је без сумње она веома лијепа икона која се сад види на олтару особите сакристије што се зове „ризница" и која је из прва, као што помиње натпис, била смјештена над олтаром Св. Николе На тој је слици представљен Трауматур у владичанском руху грчком: лијевом руком држи уздигнуту књигу јеванђеља, на којој су смјештена три златна грба као символ дарежљивости у награди трију дјевица Патарских и десном руком благосиља на грчки начин. Озго му стављају круну Спаситељ и Богородица: први му придржава књигу јеванђеља а друга омофорион, грчку палију; код ногу му клече краљ Урош и краљица Јелена, његова жена. Цијела је слика застрта богатим украсом од сребрна филиграна с емаљем и другим камењем, што представља одјећу, украсе и круну на свакој фигури од којих се на слици виде само главе."

Толико у књизи кардинала Бартолина.

Али поменувши још у почетку наведенога става име краља Милутина, кардинал је ставио у напомени и овој додатак:

„Урош је владао у Србији заједно са својим братом Стефаном Драгутином, кад је папа Никола IV писао Јелени мајери њиховој, позивајући је да се одрече шизме и називајући их титулом краља (Raynoldi год 1318, 1319, 1323) Исти је Урош објавио писмом папи Бенедикту XI да је пригрлио римску вјеру, али није држао своје обећање све до 1320, када је побјеђен од краља Карла, постао његов трибутар, одрекао се шизме и постао католик (Raynoldi ad hummanum). Овај је владалац имао више жена, међу којима се помиње Јелена, чији се лик види насликан заједно са његовим на великој икони Св. Николе. Он је умро мјесеца новембра 1323 године, као што прича сувремени писац *Чика Мадно* у својој историји глава XVI."

Кад погледамо на сва овдје исписана мјеста из мемоара као и на завршени испис из дјела кардинала Бартолина и на наведени запис из доба кад је икона Св. Николе рађена — онда видимо неколике интересне појединости, а на име: имамо опис не само слике већ и свега прилога Милутинове цркве Св. Николе; сазнајемо кад је прилог учињен, и ко је радио и спремао тај краљевски дар; видимо у какву се везу он доводи с политиком и историјом; знамо да се ту налази и лик Милутинов и жене му Јелене.

Све ове појединости изазивају, ван сваке сумње, жељу за даљим трагањем тога знаменитога догађаја, за налажење нових доказа и разлога, по којима је оно што је наведено тачно или погрешно, и по којима, можда, ваља унијети у историју српску неку, ма и ситнију корекцију.

Поредивши различите резултате, до сад наведене, видимо да се они међу собом не слажу, или их је бар тешко довести у склад без нове историјске свјетлости која би појединости јасније изнијела.

Као што запис казује, прилог је из 1319—1320 год Посао је рађен од јуна 1319 до краја марта 1320 г. Према томе би излазило да је Милутин имао разлога резултатима дотадашњих догађаја бити задовољан: овај његов прилог треба да свједочи како се са стране папске на краља српскога већ милостивије гледало. Али од куда, према томе, писмо папино у јулу 1320 Фридриху и другима, у коме се сви позивају против Милутина?

Даље — Милутин је готово у непрекидном ратовању 1318—1320; 1318 устају албански католички главари, 1319 Милутин осваја Драч од Филипа Терентскога, 1320 Милутин губи Мачву и Биоград, папа за те три године „кликује и живе и мртве" противу Милутина — а усљед тих прилика Милутинов изасланик сједи у Бару талијанском, надгледа израду прилога и ту се саставља запис с оноликим титулама Милутиновим? Осим тога, ваља обратити пажњу на то, да је већ у јуну 1319 почета израда самога поклона, што значи, да је он раније наручен и да је још раније Милутин имао разлога одлучити се за то. Најзад ваља стати и код помена Милутинове жене Јелене У доба поменутога рата и тога прилога, и на пуних два десет година прије тога, Милутинова је жена била Симонида. Милутинова мајка Јелена, веома знатна баш због веза са западом, умрла је била 1314 године. Кардинал Бартолин показује да му није не познато име Милутинове мајке, али онај женски лик који је на икони св. Николе заједно с Милутиновим ликом он опет назива ликом Јелене, жене Милутинове. Ми знамо да се тако звала друга жена Милутинова, сестра Катарине Драгутинове — и тврђење се Бартолиново може овјерити тек у претпоставци да је Милутин у свим овим догађајима имао разлога и ставити лик своје жене католичкиње. Потписи под сликама одлучили би питање, али они нијесу нигдје изнесени, ако их уопште и има. Богати украси и оквири на слици заклонили су и саме ликове краљевске, те би потписи били под сликама [4])

[4]) О овој је икони и раније било помена у српској литератури. Тако на пр. Павле Соларић пише Миши Павковићу из Бара талијанског: „Међу свим осталим у истом храму удивио сам се с неким умиленијем, видећи повелику икону једну св. Николе, даровану от нашег Серпског Цара Уроша и Царице Елене, где су и ови обоје, ниже Христа и Богородице, покрај св. Николе, десно и лијево изображени." (Летопис Матице Српске, св. 9.) — Осим тога и у „Српским Новинама" 1857, налазе се у бр. . и 9 биљешке о овој икони.

* * *

Задаћа је овоме чланчићу била да подсјети на потребу скупљања и такве грађе историјске, какву дају старе слике и записи који уз њих иду. Један овај показује шта се може добити проучавањем таквих споменика. Међу тим све је учињено тек у претпоставци да је запис тачно исписан и да су тачне остале опсервације. Сам је пак чланчић написан под утиском извјештаја који је добила С. К. Академија од г. Ст. Новаковића о томе, како је грчка пропаганда уништила драгоцјене споменике српске у манастиру св. Јована Претече у Меникејској Гори округа сереског. У овоме су манастиру, који је цар српски Стефан готово изнова подигао, биле на зиду слике цара Стефана, царице Јелене и царевића Уроша. Тих старих слика данас нема — оне су уништене и за историка и за археолога и за умјетника и за сваког образованог човјека и истинског поштоваоца културе...

Ако доживимо да се и на умјетничке споменике наше прошлости, који су у Италији, обрати једном пажња и моћних фактора, онда ће многи, сада непознат, тренутак државне прошлости наше изаћи у новој свјетлости, па ће се тада моћи с више тачности и поуздања говорити и о прилогу краља Милутина цркви св. Николе у талијанском Бару.

ОБЈАВА.

Министарство Финанције даваће на лицитацију 20 Септембра 1902, набавку од **три милиона килограма руметина.**

Контрат ће се дати ономе који се за најнижу цијену обвеже набављати руметина чистог, здравог, сухог, од најбоље врсте, — (по мостри која се налази у Канцеларији Министарства Финанције), — и предавати га франко на децимал у државне магазине: Плавница, Ријека, Бар.

Контрат ће се учинити за горе речену количину килограма, да се предаду, — (почињући од 1 Октобра 1902 до 15 Маја 1903); на сљедеће рокове:

600.000 килогр. до први Новембра 1902 на Плавницу и Ријеку.

600.000 килогр. од први Новембра до први Децембра 1902, од којијех 480.000 килогр. на Плавницу и Ријеку — а 120.000 килогр. у Бар.

600.000 килогр. од први Децембра 1902 до први Фебруара 1903 на Плавницу и Ријеку.

600.000 килогр. од први Фебруара до 20 Марта 1903 на Плавницу и Ријеку.

600.000 килогр. од 20 Марта до 15 Маја 1903 на Плавницу и Ријеку.

Министарство Финанције измириват ће подузимачу новце два мјесеца послије сваке поједине предаје.

Министарство тражиће од подузимача двадесет хиљада круна кауције у сигурном непокретном имању, (или у картелама.)

Они који би жељели лицитират морају се на горе означени дан пријавити у Канцеларији Министарства Финанције; ђе ће се држати лицитација, (истога дана) од 10 сати у јутро до подна; — донијет са собом карту од кауције потврђену од надлежних судских власти, да је непокретност, која је у карту именована, слободна од сваког пређашњег дуга, — и предати је у Министарство најдаље 19 Септембра 1902 до четири сата послије подна, иначе неће имат право лицитират.

Број 943.

Цетиње, 22 Августа 1902.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНЦИЈЕ.

ОБЈАВА.

Даје се на знање, да са Објавом од 22 Августа 1902 број 943, којом је Књ. Министарство Финанције ставило на лицитацију набавку од три милиона килограма руметина; **ни у чем се не спречава трговина руметина** или којег било другог жита; но га свак може добављати, и давати, било за готово или на вересију, како се ко с ким погоди; и овијем се обзнањује **да је у житу потпуно слободна трговина**, као у остало.

Број 954.

Цетиње, 27 Августа 1902.

Министарство Финанције.

ОГЛАС.

На основу рјешења Књ. Држ. Савјета од 13/VII т. г. Гл. Управа Књаж. Пошта и Телеграфа, примаће на обучавање, у поштанско-телеграфској служби, ради доцнијег ступања у исту, потребни број приправника.

Молиоц мора бити црногорски подајник и поднијети: крштеницу, свједочанство да је свршио Бог. Учитељску школу са добрим успјехом, или одговарајући број гимназ. разреда на страни, и увјерење о добром владању.

Примљеним приправницима у времену обучавања, Гл. Управа Књ. Пошта и Телеграфа, неће давати никакве помоћи; а службу ће добијати према упражњењу мјеста, својој способности и показатом успјеху.

Цетиње, 27/VIII 1902 г.
Бр. 3716.

ГЛ. УПРАВА
КЊ. ПОШТА И ТЕЛЕГРАФА.

ПРВА НИКШИЋСКА ШТЕДИОНИЦА У НИКШИЋУ

БИЛАНС 15. АВГУСТА 1902. ГОД.

ИМОВИНА

	Круна	
Готовина у каси	482	91
Зајмова издати народу	117.506	66
Потраживање штедионице у текућем рачуну код Српске Банке у Загребу	380	80
Намјештај у канцеларији	522	—
Трошак осниваља Кр. 661„ — По одбитку наплаћене уписнице у 1902 г.„ 159.—	502	—
Свега	119.394	37

ДУГ

	Круна	
Уплаћени капитал од акционара	49.099	41
Улози на штедњу	38.062	43
Повраћени новац са стране	24.555	—
Резервни фонд	56	—
Зарада у 1901 години	616	28
Зарада од 1. Јануара до 15. Августа 1902 г.	7.005	25
Свега	119.394	37

ПРИХОД

	Круна	
Пренесна камата из 1901. год.	734	16
Камата наплаћена у 1902 год	6.879	41
Пренвизија	2.032	24
Разни приходи	456	61
	10.102	42

ДОБИТАК И ГУБИТАК

РАСХОД

	Круна	
Трошак: као плата, тисканице и т. д:	1.671	48
Камата плаћена на улоге на штедњу	70	39
„ „ „ реесконат	1.355	30
Чиста зарада од 1. Јануара до 1 Авг. 1902 г.	7.005	25
	10.102	42

НАДЗОРНИ ОДБОР

Предсједник:
Пон **Видак Поповић** с. р.

Цано Редов ић с. р.
Сиђо Шобајић с. р.

Јово Јовановић с. р.
Радоман Мијушковић с. р.

ОБЈАВА.

На молбу остарале мајке *Филипа Стевова Јанковића-Раслаичевића из Јанковића* (Ријечка нахија) моли се сваки онај, који би што знао за истог, или му познато било мјесто његовог садањег пребивалишта, да изволи доставити потписатој канцеларији Филип је прије 13 година пошао у Цариград а послѣдњи се пут својој мајци јавио из Бугарске прије двије године.

Књ. Мин. Иностр. Дјела.

ОБЈАВА.

Перо Божинин Чејовић, из Куча, прије извјесног времена јавио се из Букурешта, али од тог времена више се није могло сазнати, гдје се налази, с тога се умољавају сви они, који би што знали о поменутом да доставе

Књ. министр. иностр. дјела.

Господину Јосипу Салви-у, љекарнику, *у Дрнишу.*

Потакнут добрим успјехом при неком сумњивом случају, употребљујем од то доба често ваше „ружичасте пилуле“ и мило ми је да вам овим могу јавно посвједочити, да су исте веома корисне, особито болесницима, које је дуга грознца или иначе која кронична болест слабокрвним учинила.

Јајина, 29 Новембра 1900.

Др. Пољанић,
опћ. лијечник

„За набаву **Пилула** од гвожђа, реведа „и кине против грознице, „**Црвене**“, на„граћене златном медаљом на Паришкој „Изложби, а почасном дипломом на изложби „у Карловим Варима, доста је обратит се „на коју му драго апотеку или равно на „ону *Јосипа Салвиа у Дрнишу (Далмација).*

„Чувај се патворења! Свака „бочица треба да има натпис утиснут: „**Салви — Дрниш.**

П. п. Бр. 45 8—10

JAVNA БЛАГОДАРНОСТ.

Са вазда уцвијеђеним срцем свима нашим, сродницима пријатељима и познаницима јављамо, да се наш не прежаљени син, односно супруг, отац и брат

СИМО НИКОВ ПОПОВИЋ

послије кратког боловања у 48-ој години живота 26. Августа преселио у вјечност.

Сматрамо за особиту дужност овим путем најтоплије благодарити свима оним, који нам ма којим путем блажише тугу за драгим нам покојником.

Вјечито остајемо захвални господа: Војводи Пламенцу, Војводи Ђуровићу, Марку Петровићу, сердару Саву Пламенцу, Михаилу Поповићу, Шпиру Поповићу, Лабуду Гојнићу и многим осталим, који нам телеграфично или писмено, изјавише саучешће у нашој превеликој жалости.

Хвала г. д-ру Кустудићу, који се свјески око покојника трудио.

Најтоплије благодаримо: госп. команданту Иву Ђуровићу са Дупиљанима; г. г. командирима: Ићу Пламенцу, Јовану Пламенцу и капетану Лазу Пламенцу са Бољевићима; госп. Саву Станковићу са Сотонићима; г. пресједнику ријечке општине Илији Шћеповићу са Ријечанима; г. Јовану Ненезићу са Подгоричанима и грађанству вароши Вира, који спровод у велико умножише и покојника до вјечне куће испратише.

Понаособ свесрдна хвала господи свештеницима: Саву Вукосавовићу, Марку Пламенцу и Јоку Лековићу, који је са предпоменутим погреб извршио и у име народа приничког са врло дирљивим говором с покојником се опростио.

Вир-Пазар, 27 августа 1902 г.

Ожалошћени:
Мати: **Марица**; супруга: **Јелена**; кћер: **Јокица**; сестра: **Јела Лумовића**; брат: **Јово А. Поповић** са осталом родбином.

Р. 212 Бр. 70 1—1

Уредник: Др. Л. Томановић. Издавалац: Државна Штампарија. У К. Ц. Државној Штампарији.